

ACD5079

KJELL MØRK KARLSEN

Christus-Meditationen (Meditations on Christ) for organ, Op. 120

- 1 I Jesu Geburt – The birth of Jesus
- 2 II Jesu Taufe – The christening of Jesus
- 3 III Jesu Versuchung – The temptation of Jesus
- 4 IV Jesu Kreuzigung – The crucifixion of Jesus
- 5 V Jesu Tod – The death of Jesus
- 6 VI Jesu Auferstehung – The resurrection of Jesus
- 7 VII Jesu Himmelfahrt – The ascension of Jesus

8 Sonata «Daughter of Jephthah» for cello solo, Op. 152b

Offenbarungs-Meditationen (Meditations on Revelations) for organ, Op. 155

- 9 I Grüsse an die sieben Gemeinden – Greetings to the seven churches
- 10 II Gottesdienst im Himmel – Worship in the Heaven
- 11 III Die grosse Menge aus allen Völkern – A great multitude of all nations
- 12 IV Die siebte Posaune – The seventh trombone
- 13 V Die drei Engel – The three Angels
- 14 VI Der neue Himmel und die neue Erde – The new heaven and the new earth
- 15 VII Der Herr kommt – Come, Lord Jesus

INGER-LISE ULSRUD

The Kuhn organ in Uranienborg church

FRIDA FREDRIKKE WAALER WÆRVÅGEN

Cello

KJELL MØRK KARLSEN

Christus-Meditationen, Offenbarungs-Meditationen and Sonata «Daughter of Jephthah»

BY HARALD HERRESTHAL

Kjell Mørk Karlsen (1947) has a long and extensive career as a composer and performer. His childhood and youth were influenced by a father who played an unusually central and active role in Norwegian musical life. Rolf Karlsen (1911-82) was a pianist, harpsichordist, conductor, composer and teacher. He saw it as one of his main tasks to revive and bring to life music from the Renaissance and early Baroque, with the help of more authentic performance practices.

His son Kjell showed early musical aptitude and was drawn into his father's musical activities as

soon as he was technically and musically able to take part. Kjell began with the recorder and had considered a career as an orchestral musician, when at 16 years of age he was appointed as oboist in the Norwegian Opera Orchestra. However, it was too restrictive for the young boy, who had also mastered the majority of keyboard instruments. He took over his father's post as pianist and harpsichordist for the Oslo Philharmonic Orchestra and began his church music studies at the Music Conservatory in Oslo. After graduating in 1968, he became a teacher of recorder there and founded *Pro Musica Antiqua*,

Oslo. With this ensemble he performed music from the Middle Ages and the Renaissance and himself played crumhorn and various shawms. After several years as organist and teacher in the church music faculty at the Music Conservatory, Kjell Mørk Karlsen chose to work as organist and cantor in several places in Norway. The posts of cathedral organist in Tønsberg and Stavanger gave him the opportunity to direct performances of the central sacred music repertoire for choir and orchestra, giving him rich musical experience.

His interest in composition was already aroused as early as 14, when his father gave him the task of transcribing choral works by the masters of seventeenth-century vocal polyphony and providing them with Norwegian texts. His early compositions bear the features of this and of the Neoclassical composers who renewed evangelical sacred music in Germany. Kjell Mørk Karlsen was learning all the time from the exercises and composers he was dealing with, but in 1983 he was back in the classroom again, this time under the tutelage of the Finnish composer Joonas Kokkonen at the Sibelius Academy. Up to then, he had for the most part written only church music. After his studies in Helsinki, he began seriously to broaden his outlook by writing chamber music, concertos and symphonies. In spite of many and important commissions from home and abroad, he remained loyal to his work as a church musician and to the organ, which increasingly had become his principal instrument. His inspiration and

creative powers for oratorios, sacred plays and passions, he prefers to take from the Bible, an inexhaustible source for a composer who wants to portray dramatic stories in music. In more recent years, this has come to influence his instrumental music, as exemplified on this recording.

The organ work, *Kristusmeditasjoner* (Meditations on Christ), op.120, was composed for the dedication of the Rieger organ in Bergen Cathedral in September 1997. With this work, Kjell Mørk Karlsen has resumed an organ tradition that was popular in the first part of the 20th century, when many organ composers created tone pictures inspired by biblical texts. As the organ works on this disc were recorded in Uranienborg Church in Oslo, it might be interesting to mention that it was here that the Music Conservatory's director, Peter Lindeman, used to play his *Smaa Tonebillede til Kirkeaarets Evangelier* (Small Tone Pictures for the Gospels of the Church Year). Rudolph Magnus Forwald, who succeeded him as organist at the church, continued the tradition and wrote many programmatic depictions of biblical stories for both organ and piano. Such pieces in a smaller format generally followed the church year and were first and foremost intended to be meditations during services or musical devotions. With the *Neue Sachlichkeit* and the liturgical reform movement in the 1950s, the programmatic organ genre disappeared, but not in France. Here Olivier Messiaen created monumental programmatic organ works, which, among

others, inspired Knut Nystedt to write the organ works *Fantasia Trionfale* and *Resurrexit*.

Kjell Mørk Karlsen's organ meditations may be classed as being a cross between a simple musical interpretation of that Sunday's Bible text and a musical form more suitable for concerts. The meditations can be used as separate movements, setting a distinct stamp on a service. As an organ-cycle they can, with their colourful and varied content, be a flexible addition to church concerts.

The organ meditations and the cello sonata build on earlier musical traditions, yet overall the composer's own voice can still be discerned. The listener is moved by the warmth and commitment in the tonal language. While Messiaen's nine meditations, *La Nativité du Seigneur*, revolves around the theme of Christmas, Kjell Mørk Karlsen in his seven *Kristusmeditasjoner* has taken the life of Jesus, dwelling on important and decisive events.

The work begins with the birth of Jesus, a beautiful meditation, where an ornamented solo line (the Jesus Child) moves freely and imaginatively, accompanied by expressive six-four chords (the heavenly host), which create colour effects without being bound by traditional functional harmony.

"Jesu dåp" (The Baptism of Jesus) builds on a theme which is repeated and converted into ever new sound environs. Both the registration and the development of a crescendo towards a

radiant and bright E major chord are an effective idea that has associations with Messiaen. The musical inspiration is taken from Matthew 3, 16-17: "And when Jesus had been baptised, he came straight up from the water. And lo, the heavens opened and he saw the spirit of God descending like a dove and alighting upon him. And a voice from heaven saying: This is my beloved son, in whom I am well pleased."

The third mediation is devoted to the temptation of Jesus and for those who know the musical symbolic language of the Baroque, it is almost expected that the composer would build on a tritone motif – by the Middle Ages the augmented fourth (tritone) had been designated "diabolus in musica", the devil in music, which should be avoided at all costs. The music alternates between large blocks of chords, monumental pedal solos and passage work. Over it all the tritone motif appears. The technique of this movement is reminiscent of Messiaen's "Alleluia" in *L'Ascension*, but here it is used to give the music quite the opposite character.

"Jesu korsfestelse" (The Crucifixion of Jesus) is bleak, rich in dissonance and formed as a kind of passacaglia with an ostinato motif in double pedals, while an ascending motif in the keyboard parts symbolises the way to the crucifixion. The movement reaches a dramatic and dynamic climax as the cross is erected. An extremely muted epilogue indicates that Jesus's life has ended.

In the movement "Jesu død" (The Death of Jesus), the Gregorian Good Friday hymn "Vexilla

Regis” grows out from under a blanket of sound, first in the tenor line, then taken over by the soprano, and finally the melody appears in canon. In this movement, Matthew 27, 45 underlies the concentrated mood: “From the sixth hour there was darkness over all the land until the ninth hour”.

The sixth movement, “Jesu oppstandelse” (The Resurrection of Jesus), has certain characteristics of the final movement in the tradition of the French organ symphony, something that is well suited as a background to the ascending, victorious main theme: Christ is risen!

The organ-cycle closes with a depiction of Jesus’s ascension. Here of course the organ register *vox celeste* (the heavenly voice) has to be used. Floating, ethereal sounds revolve around the note B natural, which the composer uses as a symbol of eternity. It is no coincidence that the *Kristusmeditasjoner* consist of seven movements. The number seven in all cultures is a symbol of completeness, and the Bible is full of instances with the number seven as a symbol, such as is exemplified to an even greater degree in *Åpenbaringsmeditasjonene* (The Meditations on Revelations). Even though these short and concise *Kristusmeditasjoner* are a form of programme music, they are not detailed portrayals of events. The separate incidents in Jesus’s life have inspired the composer to a range of mood and character. Even without knowing the source of inspiration, the seven movements form a meaningful and varied structure.

In 1967 Kjell Mørk Karlsen performed Giacomo Carissimi’s oratorio *Jephtha* of 1650. The tragic and dramatic story made a strong impression on him and 40 years later he composed a concerto for cello and orchestra with the same story as background to the development of the music. The concerto was first performed by Frida Fredrikke Waaler Wærvågen and the Oslo Philharmonic in 2007. In the *Sonata “Daughter of Jephthah”* for solo cello, Kjell Mørk Karlsen made use of large parts of the musical material from the cello concerto and reworked it into a solo sonata, a programmatic work that builds on a biblical story.

In the eleventh chapter of the Book of Judges is the story of the chieftain Jephthah, who is preparing to attack the Ammonites, a race that lived in what today is Jordan. Before he goes to war, he prays to God for help and promises in return a special sacrifice: *“If you will deliver the Ammonites into my hands, then whoever first comes out of the door of my house to meet me when I return victorious from the war against the Ammonites, shall be the Lord’s, to be offered up by me for a burnt offering.”*

Jephthah wins the war, but the first person to meet him is his own daughter, his only child. Full of happiness, she greets her father with singing and playing. In despair Jephthah rends his clothing, but he will not break the promise he has given. His daughter begs to be free for two months to wander in the mountains with friends and grieve that she must die as a young virgin. Afterwards she will return and go to her death.

Bible researchers throughout the ages have given various interpretations of the text, how it should be translated and what really was the daughter’s fate. In Handel’s oratorio an angel intervenes and prevents the daughter from becoming a sacrifice. In other interpretations, she is condemned to life as a virgin in the service of the temple.

Kjell Mørk Karlsen has used the biblical tragedy as a starting point for a Lamento, an elegy. The expressive introductory theme, which grows in intensity and stretches to heaven, portrays Jephthah’s prayer and promise to God. In the next section, *molto furioso e poco rubato*, the violent war is depicted. In the dance-like third section, the daughter is portrayed as she jubilantly comes to meet her father. Then comes the despairing and violent reaction of the father, followed by resignation and lament. Using all the cello’s tonal range, through dynamic effects and with an at times free and recitative-like rhythm, the cello becomes a human voice, which expresses feelings the listeners recognise and can identify with. With this work Kjell Mørk Karlsen wanted to create “an echo of history’s eternal lament from all those innocents who have had to suffer”.

Cathedral precentor Magnar Mangersnes has performed many of Karlsen’s larger works. When he was planning to celebrate the 10th anniversary of the Rieger organ, he again chose to commission a work from Kjell Mørk Karlsen. The result was seven new organ meditations, this time with a starting point in “The Revelation of

John” from the New Testament, which comprises seven epistles to the seven Churches of the Revelation. *Åpenbarings-Meditasjoner* (Meditations on Revelations) for organ, op.155, is programme music in a traditional Romantic sense. The composer presupposes that the listener has read the Bible verses given in the individual headings, so that these may influence him while he is experiencing the musical content. To a certain extent, the text governs the development, but without detriment to the musical form.

“Johannes’ åpenbaring” (The Revelation of John) is an apocalypse, visions of the end of time, of the future destruction of the world and salvation for the faithful. In the first meditation, “Hilsen til de syv menigheter” (Greetings to the Seven Churches; Rev.1, 4-8) John announces the second coming of Jesus and foresees human lamentation. The movement therefore opens very dramatically.

“Tilbedelse i himmelen” (Worship in heaven; Rev.4, 7-11) describes a service in heaven, where celestial beings worship and praise God. The music illustrates the songs of praise, God’s monumental nature and the winged beings surrounding his throne.

The third movement, “Den store hvite flokk” (The great, white host; Rev.7, 9-17) is in ternary form. The intense middle section, which is played in unison, depicts Man’s trials and tribulations to attain his goal, while the outer sections, with their static character, symbolise eternity and the songs of praise in front of God’s throne.

“Den syvende basun” (The seventh trumpet; Rev.11,15-19) concerns God the Almighty and his temple, which is revealed with lightning, thunder and earthquake. Here there are vigorous pedal solos, large blocks of chords and rapid keyboard passages to illustrate the subject of the text. Just as in the third movement, the angels’ fluttering movements in “De tre englene” (The three angels) are depicted by rapid figuration. Sin, strife and pain are illustrated by dissonant chords, with the tritone as a central interval in motifs and figures.

“Den nye himmel og den nye jord” (The new heaven and the new earth) forms a strong contrast to the earlier movements, with their depictions of cruelty and torment. This is now about the redeemed, who will share in God’s goodness. The movement is characterised by clear, ascending motifs. When a new heaven and a new earth appear, the chromaticism, both chordal and melodic, is abandoned in favour of static whole-tone structures. In the closing movement, “Kom, Herre Jesus” (Come Lord Jesus), the angels proclaim the second coming of Christ.

KJELL MØRK KARLSEN

Kristus-Meditasjoner, Åpenbarings-Meditasjoner og Sonata «Daughter of Jephthah»

AV HARALD HERRESTHAL

Kjell Mørk Karlsen (1947) har en lang og omfattende karriere som komponist og utøver. Hans barne- og ungdomsår ble preget av en far som spilte en usedvanlig sentral og aktiv rolle i norsk musikkliv. Rolf Karlsen (1911-82) var pianist, cembalist, dirigent, komponist og pedagog. Han så det som en av sine hovedoppgaver å gjenopplive og levendegjøre musikken fra renessanse og tidlig barokk ved hjelp av en mer autentisk oppførelsespraksis. Sønnen Kjell viste tidlig musikalske anlegg og ble trukket inn i farens musikalske aktiviteter så snart han teknisk og musikalsk var i stand til å delta.

Kjell startet med blokkfløyte og hadde nok tenkt seg en karriere som orkestermusiker, da han 16 år gammel ble ansatt som oboist i Den Norske Operas orkester. Men det ble for snevert for den unge gutten, som også behersket det meste av tangentinstrumenter. Han overtok farens engasjement som pianist og cembalist for Oslo Filharmoniske Orkester og startet kirkemusikkstudier ved Musikkonservatoriet i Oslo. Etter endt eksamen i 1968 ble han instruktør i blokkfløyte samme sted og grunnla *Pro Musica Antiqua*, Oslo. Med dette ensemblet fremførte han musikk fra middelalder og renessanse, og spilte

selv krumhorn og diverse skalmei-instrumenter. Etter en del år som organist og lærer i kirkemusikalske fag ved Musikkonservatoriet valgte Kjell Mørk Karlsen å arbeide som organist og kantor flere steder i landet. Domorganist-stillingene i Tønsberg og Stavanger ga ham muligheter til å lede fremføringer av sentrale kirkemusikalske verker for kor og orkester, som ga han rike musikalske erfaringer.

Interessen for komposisjon var allerede vakt i 14års alderen, da hans far ga ham i oppdrag å lage avskrifter av korverker fra vokalpolyfoniens mestere på 1600-tallet og forsyne dem med norske tekster. De tidlige komposisjonene hans bærer preg både av dette og av neoklassisistiske komponister som fornyet den evangeliske kirkemusikken i Tyskland. Kjell Mørk Karlsen lærte hele tiden av de oppgaver og komponister han befattet seg med, men i 1983 satte han seg igjen på skolebenken, denne gang under kateteret til den finske komponisten og komposisjonlæreren Joonas Kokkonen. Hittil hadde han for det meste skrevet kirkemusikk. Etter studieoppholdet i Helsinki gikk han for alvor inn for å utvide synsvinkelen ved å skrive kammermusikk, konserter og symfonier. Tross mange og store komposisjonoppdrag fra inn- og utland, var han trofast mot sitt arbeid som kirkemusiker og mot orgelet, som mer og mer var blitt hans hovedinstrument. Inspirasjonen og skaperkraften til oratorier, kirkespill og pasjoner hentet han gjerne fra Bibelen, som er en utømmelig kilde for en komponist som ønsker å skildre dramatiske handlinger med musikk. Dette har i de senere år

vært med på å påvirke instrumentalmusikken hans, slik det kommer til uttrykk på denne platen.

Orgelverket, *Kristusmeditasjoner*, opus 120, ble komponert til innvielsen av Rieger-orgel i Bergen domkirke i september 1997. Med dette har Kjell Mørk Karlsen tatt opp en orgeltradisjon som var populær i første del av 1900-tallet. Da laget mange orgelkomponister tonebilder inspirert av bibelord. Ettersom innspillingen av orgelverkene på denne platen er gjort i Uranienborg kirke, kan det være morsomt å nevne at det var nettopp her Musikkonservatoriets direktør Peter Lindeman spilte sine *Smaa Tonebilleder til Kirkeaarets Evangelier*. Rudolph Magnus Forwald, som etterfulgte ham som kirkens organist, fortsatte tradisjonen og laget mange programmatisk skildringer av bibelske hendelser både for orgel og piano. Slike musikkstykker i et mindre format fulgte gjerne kirkeåret og var først og fremst tenkt som meditasjoner under gudstjenester eller på musikkandakter. Med nysakligheten og den liturgiske reformbevegelsen på 1950-tallet forsvant denne programmatisk orgelsjangeren, men ikke i Frankrike. Her skapte Olivier Messiaen monumentale programmatisk orgelverk, som blant annet inspirerte Knut Nystedt til å lage orgelverkene *Fantasia Trionfale* og *Resurrexit*.

Kjell Mørk Karlsons orgelmeditasjoner kan karakteriseres som en mellomting mellom en enkel musikalsk tolkning av søndagens bibeltekst og en mer konserterende musikkform. Som enkeltsatser kan meditasjonene benyttes og sette et tydelig preg på en gudstjeneste. Som orgel-syklus kan de

med sitt fargerike og avvekslende innhold være et spennig innslag på kirkekonserter.

Orgelmeditasjonene og cello-sonaten bygger på tidligere musikalske tradisjoner, men over alt merkes likevel komponistens egen stemme. Lytteren berøres av varmen og engasjement i tonespråket. Mens Messiaens ni meditasjoner, *La Nativité du Seigneur*, kretser rundt julens temaer, har Kjell Mørk Karlsen i de syv *Kristusmeditasjonene* tatt for seg Jesu liv og stanset ved viktige og avgjørende hendelser.

Verket starter med Jesu fødsel, en vakker meditasjon, der en ornamentert solostemme (Jesusbarnet) beveger seg fritt fabulerende, akkompagnert av uttrykksfulle kvartseksakkorder (den himmelske hærske), som skaper fargevirkninger uten å være bundet av en tradisjonell funksjonsharmonikk.

«Jesu dåp» bygger på et tema som gjentas og omformes i stadig nye klanglige omgivelser. Både registreringen og utviklingen av et crescendo mot en skinnende og klar E-dur akkord, er en virkningsfull idé som gir assosiasjoner til Messiaen. Den musikalske inspirasjonen er hentet fra Matteus 3,16-17: «Da Jesus ble døpt, steg han straks opp av vannet. Og se, himmelen åpnet seg, og han så Guds Ånd komme ned over seg som en due. Og det lød en røst fra himmelen: Dette er min Sønn, den elskede, som jeg har behag i».

Den tredje meditasjonen er viet Jesu fristelse, og for den som kjenner barokkens musikalske symbolspråk, er det nesten forventet at komponisten bygger musikk på et tritonusmotiv

– den forstørrede kvarten (tritonus) hadde allerede i middelalderen fått betegnelsen «diabolus in musica», djevelen i musikken som for enhver pris måtte unngås. Musikken veksler mellom store akkordblokker, monumentale pedalsoloer og passasjeverk. Over alt dukker tritonusmotivet frem. Satsteknikken kan minne om Messiaens «Alleluia» i *L'Ascension*, men her er den benyttet for å gi musikken en helt motsatt karakter.

«Jesu korsfestelse» er dyster, dissonansrik og formet som en slags passacaglia med et ostinatomotiv i dobbel pedal, mens et oppadstigende motiv i manualstemmene symboliserer veien mot korsfestelsen. Satsen når et dramatisk og dynamisk høydepunkt når korset reises. En sterkt neddempet epilog antyder at Jesu liv er endt.

I satsen, «Jesu død», vokser den gregorianske langfredagshymnen, «Vexilla Regis», frem under et klangteppe, først i tenor, så overtar sopranstemmen, og til slutt kommer melodien i kanon. I denne satsen ligger Matteus 27, 45 til grunn for den fortettede stemningen: «Fra den sjette time hvilte et mørke over hele landet, helt til den niende time».

Den sjette satsen, «Jesu oppstandelse», har visse trekk fra sluttsatser i den franske orgelsymfonitradisjonen, noe som egner seg godt som bakgrunn for det oppadstigende og seierssikre hovedtema: Kristus er oppstanden!

Orgel-syklusen avsluttes med en skildring av Jesus himmelfart. Her må selvsagt orgelregisteret, vox celeste (den himmelske stemme), komme til anvendelse. Sevvende,

eteriske klanger kretser rundt tonen h, som komponisten bruker som symbol på evigheten. Det er ingen tilfeldighet at *Kristusmeditasjonene* består av syv satser. Syvtallet er i alle kulturer et symbol på fullkommenhet, og Bibelen er full av beretninger med syvtallet som symbol, slik det i enda sterkere grad kommer til uttrykk i *Åpenbaringsmeditasjonene*.

Selv om disse korte ogpregnante *Kristusmeditasjonene* er en form for programmusikk, er det ingen detaljert handlingsbeskrivelse. De enkelte hendelsene i Jesu liv har inspirert komponisten til et valg av stemning og karakter. Selv uten kunnskap om inspirasjonskilden, danner de syv satsene en meningsfull og avvekslende form.

Kjell Mørk Karlsen fremførte i 1967 Giacomo Carissimis oratorium, *Jephtha*, fra 1650. Den tragiske og dramatiske historien gjorde et sterkt inntrykk på ham, og 40 år senere komponerte han en konsert for cello og orkester med denne samme historien som bakgrunn for den musikalske utviklingen. Konserten ble urfremført av Frida Fredrikke Waaler Wærvågen og Oslo Symfoniorkester i 2007. I *Sonata «Daughter of Jephthah»* for solo cello har Kjell Mørk Karlsen benyttet store deler av det musikalske materialet fra cellokonserten og omformet den til en solo sonate, et programmusikalsk verk som bygger på en bibelsk fortelling. I det ellefte kapittel av *Dommernes bok* fortelles det om stridshverdagen Jefta som gjør seg klar til å angripe ammonittene, et folkeslag

som holdt til i det som er dagens Jordan. Før han går ut i krigen, ber han Gud om hjelp og lover ham til gjengjeld en spesiell offergave: «*Gir du ammonittene i mine hender, skal den første som kommer ut gjennom døren i mitt hus og møter meg når jeg vender velberget tilbake fra krigen mot ammonittene, høre Herren til. Jeg skal bære ham fram som brennoffer.*»

Jefta vinner krigen, men den første som går ham i møte, er hans egen datter, hans eneste barn. Full av glede møter hun sin far med sang og spill. I fortvilelsen river Jefta sine klær i stykker, men han vil ikke bryte det løftet han har gitt. Datteren ber om å få være fri i to måneder for sammen med venninner å vandre i fjellet og gråte over at hun må dø som ung jomfru. Deretter vil hun komme tilbake og gå sin død i møte. Bibelforskerne har opp gjennom tidene hatt forskjellige tolkninger av teksten, hvordan teksten skal oversettes og hva som egentlig ble datterens skjebne. I Händels oratorium griper en engel inn og forhindrer at datteren blir brennoffer. I andre tolkninger blir hun dømt til et liv som jomfru i tempeltjeneste.

Kjell Mørk Karlsen har benyttet den bibelske tragedien som utgangspunkt for et lamento, en klagesang. Det uttrykksfulle innledningstemaet som vokser i heftighet og strekker seg mot himmelen, skildrer Jeftas bønn og løfte til Gud. I det neste avsnittet, molto furioso e poco rubato, skildres heftig krigshandling. I den danseaktige tredje del skildres datteren som gledesstrålende kommer sin far i møte. Så følger de fortvilte og voldsmos reaksjonene til faren, som etterfølges

av resignasjon og klagesang. Gjennom utnyttelsen av hele celloens toneomfang, av dynamiske virkemidler og av en til dels fri og resitativisk rytmikk, er celloen blitt en menneskestemme som uttrykker følelser lytterne kjenner seg igjen i og kan identifisere seg med. Med dette verket har Kjell Mørk Karlsen ønsket å lage «en gjenklang av historiens uendelige klagerop fra alle uskyldige som har måttet lide».

Domkantor Magnar Mangersnes har fremført mange av Karlsens større verker. Da han planla å feire Rieger-orgelets 10-års jubileum, valgte han igjen å bestille et verk av Kjell Mørk Karlsen. Resultatet ble syv nye orgelmeditasjoner, denne gang med utgangspunkt i «Johannes Åpenbaring» fra *Det nye Testamente*, som består av 7 brev til 7 menigheter.

Åpenbarings-Meditasjoner for orgel op. 155 er programmusikk i tradisjonell romantisk forstand. Komponisten forutsetter at lytteren har lest bibeltekstene han har angitt i de enkelte overskriftene, for så å la disse virke på seg under opplevelsen av det musikalske innholdet. Teksten styrer til en viss grad utviklingen, men uten at det går på bekostning av musikalsk form.

«Johannes´ åpenbaring» er en apokalypse, visjoner om endetiden, om den kommende ødeleggelsen av verden og frelsen for de retroende. I den første meditasjonen, «Hilsen til de syv menigheter» (Åp. 1, 4-8), annonserer Johannes Jesu gjenkomst og forutsier menneskenes klagerop. Satsen starter derfor på

en svært dramatisk måte.

«Tilbedelse i himmelen» (Åp. 4, 7-11) beskriver en gudstjeneste i himmelen, der himmelske vesener tilber og lovpriser Gud. I musikken illustreres både lovsang, Guds monumentalitet og de vingekledde veseners kretsen rundt tronen.

Den tredje satsen, «Den store hvit flokk» (Åp. 7, 9-17) har fått en tredelt form. Det heftige midtpartiet som spilles unison, skildrer menneskeskarens kamp og trengsel for å nå sitt mål, mens ytterpartsene med sitt statiske preg symboliserer evigheten og lovsangen for Guds trone.

«Den syvende basun» (Åp. 11, 15-19) handler om Gud den allmektige og hans tempel, som åpnes med lyn, torden og jordskjelv. Her benyttes heftige pedalsoloer, store akkordblokker og hurtige manualpassasjer til å skildre tekstinneholdet. Akkurat som i 3. sats skildres englenes flagrende bevegelser i «De tre englene» med hurtige figurasjoner. Synd, straff og pine skildres med dissonerende akkorder og med tritonus som et sentralt intervall i motiver og figurasjoner.

«Den nye himmel og den nye jord», danner en sterk kontrast til de tidligere satsene med sine skildringer av grusomhet og pinsel. Nå handler det om de frelste, som får ta del i Guds godhet. Satsen preges av rene, oppadstigerende motiver. Når en ny himmel og en ny jord stiger frem er kromatikken både akkordisk og melodisk forlatt til fordel for statiske heltonestrukturer. I den avsluttende satsen, «Kom, Herre Jesus», forkynner engelen Jesu gjenkomst.

Inger-Lise Ulsrud graduated from the Norwegian Academy of Music with a degree in Church Music and continued her improvisation studies under Professor Anders Bondeman in Stockholm. Later she studied with Professor Edgar Krapp at the Hochschule für Musik und Darstellende Kunst in Frankfurt am Main, where she received her 'Diploma' (Master of Music) in organ performance. She has also been a private student of Professor Almut Roessler in Duesseldorf.

In 1991 she won a prize at the improvisation competition in Altenberger Cathedral (Germany) and in 1996 made her debut in Oslo Concert Hall. Since then she has an extensive international concert activity and has taken part in numerous organ festivals and conferences in many European countries, among others in the Thomas Church (Leipzig), Markt Church (Halle), Riga Cathedral, Passauer Cathedral, Salzburger Cathedral, Schleswiger Cathedral, Birmingham Cathedral, Hallgrímskirkja (Iceland) and Nidaros Cathedral (Norway).

Since 1993 Inger-Lise Ulsrud has been teaching improvisation and organ literature at the Norwegian Academy of Music, is now Professor for organ and regularly gives master classes in improvisation. Currently she is also head organist at the Uranienborg Church in Oslo. Ulsrud has made many radio-, TV- and CD-recordings, the latest of which is the CD Olivier Messiaen "Early organ works" performed in St. Nikolai, Halmstad, Sweden.

Inger-Lise Ulsrud tok kandidateksamen i kirkemusikk ved Norges musikkhøgskole, og fortsatte deretter med improvisasjonsstudier hos Anders Bondeman i Stockholm. For Edgar Krapp avla hun diplomeksamen som konsertorganist ved Hochschule für Musik und Darstellende Kunst i Frankfurt a.M. og studerte så videre hos Almut Rössler i Düsseldorf. I 1991 ble hun ble prisvinner i improvisasjonskonkurransen i Altenberger Dom, og i 1996 debuterte hun i Oslo Konserthus.

Ulsrud har en omfattende konsertvirksomhet og har deltatt på en rekke internasjonale orgeldager og festivaler over store deler av Europa. Av disse nevnes spesielt Thomaskirken i Leipzig, Marktkirche i Halle, domkirken i Riga, Passauer Dom, Salzburger Dom, Schleswiger Dom, Birmingham Cathedral, Hallgrímskirkan i Reykjavik og Nidarosdomen.

Siden 1993 har Inger-Lise Ulsrud undervist i orgel og orgelimprovisasjon ved Norges musikkhøgskole og regelmessig gitt mesterklasser i improvisasjon i inn- og utland. Hun er nå professor ved Norges musikkhøgskole og kantor i Uranienborg kirke i Oslo. Inger-Lise Ulsrud har medvirket ved en rekke CD-innspillinger. Senest i 2009 utkom CD-en Olivier Messiaen "Early organ works" innspilt i St. Nikolai, Halmstad, Sverige.

Frida Fredrikke Waaler Wærvågen (b. 1988) is an Norwegian cellist with a long and solid background. She started her career as a 5 year old at the local music school in Horten. From the age of 10 she was a pupil at the private music institute Barratt-Due in Oslo. She studied with Professor Aage Kvalbein for six years and with Professor Truls Mørk at the Norwegian Academy of Music while taking her Bachelor where she graduated in 2011. Frida Fredrikke has also studied with Professor Frans Helmerson during an exchange year at the Musikhochschule in Cologne. Spring 2014, Frida Fredrikke is graduating with a Master after two years at the Edsberg Castle, the Royal College of Music in Stockholm, Sweden, with Professor Torleif Thedéen.

Since the age of 11, Frida Fredrikke has won prices and scholarships international and national: "Young Musician" in Tallinn, Antonio Janigro International Cello Competition in Porec, Arve Tellefsen Music Prize, RWE Dea Music Scholarship and many more. She has made her mark as a soloist with several orchestras at home and abroad such as the Oslo Philharmonic Orchestra, the Norwegian Radio Orchestra, Ensemble Allegria, the Royal Norwegian Navy Band, Münchner Rundfunkorchester, Zurich Chamber Orchestra and Kaunas Philharmonic.

Autumn 2013, Frida Fredrikke was nominated to the Statoil Classical Talent Prize (1 mill.NOK), and in 2014 she was a finalist in the Swedish Soloist Competition performing the Dvorak cello concerto with Gothenburg Symphony Orchestra. Frida Fredrikke is playing on a Nicolas Lupot cello, 1823. The cello is kindly borrowed to her by Dextra Musica, Norway.

Frida Fredrikke Waaler Wærvågen (f. 1988) er en norsk cellist med en lang og solid bakgrunn. Hun startet sin karriere som 5 åring ved Horten Kulturskole. I 1998 ble hun tatt opp som elev ved Barratt-Due Musikk institutt i Oslo, og i seks år hadde hun undervisning med professor Aage Kvalbein. Frida Fredrikke fullførte sin Bachelor ved Norges musikkhøgskole våren 2011 med professor Truls Mørk. Skoleåret 2008/2009 var hun på utveksling ved Hochschule für Musik i Köln, med professor Frans Helmerson. Våren 2014 fullfører hun master etter to år ved Edsberg Slott, Kungliga Musikhögskolan i Stockholm, Sverige, med professor Torleif Thedéen.

Frida Fredrikke har vunnet priser og stipend internasjonalt og nasjonalt; «Young Musician» i Tallin, Antonio Janigro International Cello Competition i Porec, Kavliprisen, Arve Tellefsens musikkpris, RWE Dea musikkstipend, samt flere. Hun har gjort seg bemerket som solist med en rekke orkestre i inn- og utland deriblant Oslo Filharmoniske Orkester, Kringkastingsorkesteret, Ensemble Allegria, Kongelig Norske Marines Musikkorps, Münchner Rundfunkorchester, Zürich Kammerorkester og Kaunas Philharmonic.

Høsten 2013 var Frida Fredrikke nominert til Statoils talentstipend innen klassisk musikk (1 mill. NOK) og i 2014 var hun finalist i den svenske konkurransen «Solistpriset» hvor hun fremførte Dvorak cellokonsert med Gøteborg Symfoniorkester. Celloen hun spiller på er laget av Nicolas Lupot, 1823, og er utlånt av Dextra Musica.

The Main Organ in Uranienborg Church, Oslo

Built by Kuhn Orgelbau, Switzerland, 2009. The organ facade remains the original from the Norwegian organ builder August Nielsen, 1884. Inauguration: 22.11.2009

Hauptwerk	Positiv	Schwellwerk	Altarwerk	Pedal
Bourdon 16'	Salicional 16'	Bordun 16'	Bourdon d'écho 8'	Subbass 32'
Principal 8'	Viola 8'	Geigenprincipal 8'	Gamba 8'	Subbass 16'
Flöte 8'	Jubalflöte 8'	Gamba 8'	Viola d'amore 8'	Violon 16'
Gamba 8'	Bordun 8'	Gedackt 8'	Vox angelica 8'	Zartbass 16'
Rohrflöte 8'	Octave 4'	Aeoline 8'	Tuba 8'	Principal 8'
Gemshorn 8'	Spitzflöte 4'	Vox coelestis 8'	Basetthorn 8'	Cello 8'
Octave 4'	Nasat 2 ^{2/3} '	Fugara 4'	Tremulant	Gedackt 8'
Flöte 4'	Piccolo 2'	Flauto amabile 4'		Octave 4'
Quinte 2 ^{2/3} '	Terz 1 ^{3/5} '	Flöte 2'		Posaune 16'
Octave 2'	Mixtur 4f.	Mixtur 5f.		Trompete 8'
Cornet 5f.	Clarinette 8'	Fagott 16'		
Mixtur 4f.	Tremulant	Oboe 8'		
Trompete 16'		Trompette harm. 8'		
Trompete 8'		Vox humana 8'		
Tremulant		Clairon 4'		
		Tremulant		

Manualkoppel II-I, III-I, III-II, III-I sub, III sub | Pedalkoppel I-P, II-P, III-P |
 Koppel Altarwek AW-I, AW-II, AW-III, AW-P, AW super | Setter combinations 14 x 1000
 Windchests: slider chests | Key action: mechanical | Stop action: electrical
 Expert: Jon Laukvik | Case design: Konstruktion Christoph Jedele | Voicing: Rudolf Aebischer

Christus-Meditationen and Offenbarungs-Meditationen
recorded 2-4 September 2013 in Uranienborg church, Oslo.
Produced by Inger-Lise Ulsrud and Arne Akselberg.
Engineered and edited by Arne Akselberg.

Sonata «Daughter of Jephthah» for cello solo
recorded 28 October 2013 in Den Norske Opera og Ballett, Oslo.
Produced and edited by Jørn Pedersen.
Engineered by Arne Akselberg.

Liner notes by Harald Herresthal.
Translations by Beryl Foster.

Photos by Geir Dokken.
Cover design by Martin Kvamme.

Executive producer: Erik Gard Amundsen.

All works published by Norsk Musikforlag AS.

Released with support from: Norsk kulturråd, Norges musikkhøgskole,
Norsk Komponistforening and Fond for Utøvende Kunstnere

© & © 2014 Norwegian Society of Composers
All trademarks and logos are protected. All rights of the
producer and of the owner of the work reproduced reserved.
Unauthorized copying, hiring, lending, public performance
and broadcasting of this record prohibited.
ISRC: NOLFA1479010-150 - ACD5079 Stereo